

De fysiokratiske Ideer bringer denne Skov-Historiens tredje Fase til Ophør. Statens Greb om „det øde Land“ svækkes. Udskiftningen af Agerjorden leder over til Udskiftning af Skov-Almindingerne. Rigsdagen 1809—10 udkaster et Program for en hel ny Skov-Politik: Herreds-Almindingerne skal fordeles mellem Sognene, og Kronens Skove skal opstykket og sælges til de højstbydende; de til Industrien henlagte offentlige Skove overgaar i Industriens Eje. Det er den fjerde Fase i Skov-Domænernes Historie: „Förskingringen av de offentliga skogarna“, kalder Forf. den. Lykkeligvis naaede man i Praxis ikke saa vidt. Store Omraader af Statsskoven var endnu i Behold, da Omslaget i Anskuelserne om Statens Opgaver kom.

Bogen er et Udsnit af den økonomiske Historie — saare fængslende ved sit Emne, vellykket i sin Fremstilling. Et udmærket Materiale er paa beskeden Plads samlet til Belysning baade af Landbrugsnæringens Kaar gennem Tiderne og af den offentlige Husholdnings Stilling til Landets Naturrigdomme.

Sven Røgind.

EINAR SUNDT: *Imagination, Labour, Civilisation* (Kristiania, 1917. Trykt som M. S.).

Redaktøren af den norske „Farmand“ Einar Sundt, har lige før sin Død ladet en Bog „Imagination, Labour, Civilisation“ gaa i Trykken, en i nogle Henseender ejendommeligt og ganske uorthodoks Bog, hvorefter en Del — den historiske — hviler paa megen Læsning, og en anden Del, den teoretiske, paa Selvtænkning.

Forf. begynder som Sociolog med det forhistoriske Menneske og dets successive Erobringer af Naturen og dens Kræfter: Opdagelserne er „materialiserede Idéer“. Han gaar over til det menneskelige Arbejde som Energikilde, viser, at meget af den Energi, der tilføres os, gaar til at holde

De fysiokratiske Ideer bringer denne Skov-Historiens tredje Fase til Ophør. Statens Greb om „det øde Land“ svækkes. Udskiftningen af Agerjorden leder over til Udskiftning af Skov-Almindingerne. Rigsdagen 1809—10 udkaster et Program for en hel ny Skov-Politik: Herreds-Almindingerne skal fordeles mellem Sognene, og Kronens Skove skal opstykket og sælges til de højstbydende; de til Industrien henlagte offentlige Skove overgaar i Industriens Eje. Det er den fjerde Fase i Skov-Domænernes Historie: „Förskingringen av de offentliga skogarna“, kalder Forf. den. Lykkeligvis naaede man i Praxis ikke saa vidt. Store Omraader af Statsskoven var endnu i Behold, da Omslaget i Anskuelserne om Statens Opgaver kom.

Bogen er et Udsnit af den økonomiske Historie — saare fængslende ved sit Emne, vellykket i sin Fremstilling. Et udmærket Materiale er paa beskeden Plads samlet til Belysning baade af Landbrugsnæringens Kaar gennem Tiderne og af den offentlige Husholdnings Stilling til Landets Naturrigdomme.

Sven Røgind.

EINAR SUNDT: *Imagination, Labour, Civilisation* (Kristiania, 1917. Trykt som M. S.).

Redaktøren af den norske „Farmand“ Einar Sundt, har lige før sin Død ladet en Bog „Imagination, Labour, Civilisation“ gaa i Trykken, en i nogle Henseender ejendommeligt og ganske uorthodoks Bog, hvorefter en Del — den historiske — hviler paa megen Læsning, og en anden Del, den teoretiske, paa Selvtænkning.

Forf. begynder som Sociolog med det forhistoriske Menneske og dets successive Erobringer af Naturen og dens Kræfter: Opdagelserne er „materialiserede Idéer“. Han gaar over til det menneskelige Arbejde som Energikilde, viser, at meget af den Energi, der tilføres os, gaar til at holde

os vedlige, og kun en Del kan afgives som den Arbejdsenergi, Forf. maaler i Kilogrammeter, og hvis Udøvelse sker ved at flytte de materielle Ting, saa at Naturen kan virke paa dem. Derefter introduceres Kapital som arbejds sparende Middel, Forf. opstiller forskellige Tabeller over hvorledes den Kapital, der forøger Arbejdets Produktivitet, øger Løn og Profit. Efter mit Skøn er disse Tabeller af liden Værd; de er Postulater i Tabelform. Ligeledes er det en ubevist Paastand, at samme Kilogrammeter Arbejdsenergi tenderer til paa alle Steder og Tider at hente samme Løn, saaledes at det er, ved at Arbejdsenergiens Produkter voxer, og Prisen paa Varerne falder, at Arbejds lønnen stiger. „Maalt i Mønt er Lønnen for en given Mængde Arbejde altid den samme; maalt i Varer vokser Lønnen stadig“. Se alt dette er nu slet ikke bevist og heller ikke rigtigt. „Kapitalprofiten“ er en Del af den Arbejdsbesparelse, der skyldes en ny Methode, der kun kan gennemføres paa Betingelse af, at Kapital er at faa. Dette er heller ikke rigtigt som almindelig Sætning.

Naar Forf. vender sig til Pris og Værdi, opstiller han endog matematiske Formler; men disses Rigtighed vil ingen Grænsenyttetheoretiker anerkende. Han hævder, at ved Udgivelse af 1 Kr., spørger vi os om den købte Vares Nytte staar i samme Forhold til vor opnaede Merudbytte som 1 Kr. til hele vor Indtægt. Dette er galt. I Kapitlet er der iøvrigt bortset fra Forf.s Grundpostulat mange rigtige Bemærkninger. Om Profit og Løn forkaster Forf. f. Eks. Mill og opstiller saa Loven om, at Prisen for 1 Kilogrammeter Arbejdsenergi er fixeret. Maalet er at gøre Arbejderen mere dygtig, give ham høj Efficiency, saa der produceres mere: dyre Arbejdere yder billigt Arbejde, tror Forf. Forf. forsvare Grundrenten som en Aarsag til menneskeligt Fremskridt. Den lokker os til at bryde ny Jord op og til at udnytte en allerede anvendt Jord bedre. „Det er Fragtbesparelse, der giver den Jord, der skal ligge i Yderkanten, en Beliggenheds- eller Grundrenteværdi“.

Mere rigtig er Forfs. Fremstilling af, hvorledes Optagelse af nye fjerne Hvedearealer paavirker Priser og Jordrente i Kredse, der ligger nærmere de store Consumcenter.

Forf. gaar derefter over til at gennemgaa Handelens og Industriens Historie ned gennem Tiderne under de meget velvalgte Kapiteloverskrifter: „Tidernes Udvikling“, „Overgangen“ og „Den ny Verden“. Saa dumper vi ind i et stort Kapitel om Tyskland — maaske Bogens bedste — med mange praktiske Oplysninger om moderne industrielle Forhold.

Endelig er Forf. optaget af det største af alle industrielle Problemer: „Management of labour“ — 3: hvorledes skal vi øge Arbejdets Produktivitet. Han finder høj Dagløn og gunstige Arbejdsforhold som fremmede Arbejderens Ydeevne — og bebrejder bittert Kapitalister og Arbejdsgivere, at de ikke havde den rette „oplyste“ Egoisme, at fremme deres Arbejdes Vel. I et Kapitel om Mill og Marx kritiserer han Lønningsformer og Udbytningsteoriene og vender saa tilbage til Arbejdet for at forsvare og gøre Propaganda for Taylors Methode.

Bogen er skrevet sammen i ledige Timer af en optaget Mand; der er ikke System i den, og den kan ikke læses med Udbytte af den, der ikke kan Økonomi. Men er der end ikke System, er der en ledende Idé — den om Kilogrammeterens eller Pundfodens ensartede Værdi i Penge — og en varm Tro paa det liberale Samfund som det, der realiserer Retfærdighedens Idé med højeste Nytte for Verden. Ingen af Idéerne synes jeg er rigtig, men det er ofte værdifuldt at læse en Bog med urigtige Idéer, fordi man i Oppositionen mod den tvinges til at tænke.

Forf. gør Indtryk af at være meget tænksom og idérig og tilmed en brav Mand; men han er trængt meget lidt ind i det økonomiske System, og hans originale Forsøg paa at gaa egne Veje har ikke ført ham til Sandheden. Forf. siger selv i en Dedication, at Bogen er bleven til gennem mange Aar, hvor han har talt og drømt om denne Bog.

Der er noget pathetisk i, at efter at Drømmen blev til Virkelighed og Bogen bleven færdig og druckreif, satte Døden Punktum for en flittig og god Mands Liv. Hans Søn har ladet Bogen trykke i 200 Exemplarer.

Dr. L. V. Birck.

25 Aar under Sygekasseloven. Udarbejdet af Sygekasseinspektoratet. 144 S. Kjøbenhavn 1917.

Den 1. August 1917 var det 25 Aar siden, at Sygekasseloven af 12. April 1892 traadte i Kraft, og Sygekasseinspektoratet fejrer Begivenheden med Udsendelsen af et Festskrift, hvori Sygekasseinspektør Wittrup, Expeditionssekretær Daniel og Inspektoratets Statistiker, Kontorchef Im. Bang, gennem en Række Afhandlinger og Tabeller giver en værdifuld Fremstilling af de danske Sygekassers Liv og Vilkaar under Loven af 1892. Skriftet er overdaadigt forsynet med Billeder af de Mænd og Kvinder, der i Aarenes Løb har deltaget i Arbejdet.

E. C.

SVEND DAHL og TH. DØSSING: **Dansk Tidsskrift-Index.** Anden Aargang 1916. 334 S. J. L. Lybeckers Forlag. Kjøbenhavn 1917.

De Anker, der ifjor her i Tidsskriftet (Nationaløkonomisk Tidsskrift 1916, S. 374) rettedes mod Tidsskrift-Indexens 1ste Aargang, forsaavidt angik den systematiske Inddeling af Samfundskundskaben, har Forff. med anerkendelsesværdig Hurtighed taget til Følge, og det paagældende Afsnits Inddelinger er frigjort fra den Dewey'ske Prokrustesseng og dannet efter danske Forhold. Herved er Oversigten naturligvis lettet meget, og man maa haabe, at de to Forff. kan bevare deres Taalmodighed og deres Arbejdskraft til at fortsætte dette nyttige Arbejde, ikke mindst fordi Fuldkommenheden her som andetsteds jo først naaes gennem Erfaringer. Men dermed være ikke sagt, at man ikke allerede nu gennem dette Skrift har et fortrinligt Grundlag til at finde, hvad man maatte søge mellem Afhandlingerne i snart sagt alle Landets Tidsskrifter fra det forløbne Aar.

E. C.